

Vandalorum, 19 november 2018

HÅLLBARHET PÅ VANDALORUM

Vi har kunskap om och arbetar utifrån de 16 miljömål som Sveriges regering har fattat beslut om: Begränsad klimatpåverkan, skyddande ozonskikt, säker strålmiljö, hav i balans samt levande kust och skärgård, storslagen fjällmiljö, bara naturligt förurning, ingen övergödning, myllrande våtmarker, god bebyggd miljö, giftfri miljö, grundvatten av god kvalitet, ett rikt odlingslandskap, frisk luft, levande sjöar och vattendrag, levande skogar, ett rikt växt- och djurliv.

Vandalorums mål är att ligga i framkant vad gäller miljötänk och följa den utveckling som är nödvändig för en mer hållbar värld.

BILDNING / PEDAGOGISKT PROGRAM

Vi planerar att återkommande visa utställningar med ett väl utarbetat pedagogiskt program som undervisar besökarna i hållbarhetsfrågor. Även personalen deltar i bildningsprogrammet och målet är att kunskapen tas med såväl i det professionella utövande som i den privata sfären.

Utställningsverksamheten har vid ett flertal tillfällen berört frågor kring miljö och hållbarhet. Exempelvis visades hösten 2013 *OUT TO SEA: The plastic garbage project* som gav en djuplodande inblick i ett av vår tids största miljöproblem – att över sex miljoner ton sopor hamnar i våra hav varje år. Våren 2015 visades utställningen *3 TILL 5- MASSPRODUKTION I EN HANTVERKSKONTEXT* där formgivaren Jenny Nordberg utforskade hur det unika i det handgjorda och det snabba i det massproducerade kan kombineras. Våren 2016 återkom Nordberg för att gästcurera utställningen *Den Nya Kartan* som skapade 16 nya samarbeten mellan formgivare och tillverkare i Småland. Varje par fick i uppdrag att gemensamt ta fram en eller flera nya produkter som kunde premiärvisas på Vandalorum. Utställningen var ett inlägg i debatten kring hur lokal, småskalig produktion kan vara en del av en långsiktig hållbar samhällsutveckling. Våren 2017 genomfördes det kringvandrande projektet och utställningen *Textil Integration* på Vandalorum var syfte var att integrera nyanlända, asylsökande och etablerade svenska inom textilbranschen men också ett miljöprojekt som tog till vara på spilltyger och felproducerade varor och skapade nya metervaror. Under 2018 visades utställningen *Welcome Back* med formgivaren Katja Pettersson som berör klimatångest, skuld och känslan av att vad man än gör så är det fel – eller åtminstone för lite. Sommaren 2018 öppnade också en av Vandalorums hittills största satsningar: *Wasteland – från avfall till arkitektur* som också resulterade i ett universitets- och industrisamarbete där studenterna har analyserat tillverkningsindustrins spillmaterial.

NÄRODLAT, EKOLOGISKT OCH HÅLLBAR MENY

Restaurangen använder råvaror efter säsong och redan idag använder vi till exempel endast ekologisk mjölk i restaurang Syltan. Restaurangens mål och ambition är att använda närodlad

och ekologiskt så långt det är möjligt. Inga av de råvaror som används återfinns på listor över utrotningshotade arter. Restaurangen är KRAV-certifierad.

Genom långsiktig och hållbar planering av menyn, där vi serverar samma rätter under fem vardagar i sträck, minskar vi matsvinnet. Vi serverar dagens meny på tallrik vilket gör att inte lika mycket mat slängs som vid bufféserving.

KÄLLSORTERING, AVFALL OCH MILJÖFARLIGA ÄMNEN

Vi källsorterar och har kontinuerlig tömning genom avtal. Vi följer Värnamo kommuns sorteringsinstruktioner; hårdplast, kartong/wellpapp, kontorspapper, färgat glas, ofärgat glas samt metall sorteras i respektive kärl. Vi hushåller med förbrukningsmaterial och slösar inte på varor och material i onödan. Det som går att återanvända görs i största möjliga utsträckning. Varje kontorsplats har papperssortering. Kopieringspapper är återvunnet papper från tryckfirma i Värnamo. Vi har tagit kontakt med samtliga av restaurangens leverantörer och bett om att få leveranser i återanvändningsbara backar istället för engångsförpackningar så långt det är möjligt.

Vi har i januari 2018 sett över disk- och rengöringsmedelleverantör för att endast använda de mest miljövänliga produkter marknaden har att erbjuda. Restaurangen håller också en aktuell dialog med leverantörer gällande förbrukningsmaterial – att det ska vara miljövänligt och giftfritt – samt utbildar personalen i att hushålla med material. Vi använder oss av Samhall som leverantör för lokalvård vilka är miljömärkta enligt Svanens miljökrav. För utemiljön och dess skötsel ansvarar företaget Axcell Fastighetsförvaltning, som är miljödiplomerade.

FRISKARE PERSONAL

Målet är att all personal på Vandalorum ska vara drog- och alkoholfri. Vi erbjuder personalen rökavvänjningsplan i samarbete med Avonova Apladalens Företagshälsa. När våra medarbetare är rökfria får vi friskare medarbetare och också en bättre luft och mindre avfall. Vi värnar också om vår personals hälsa genom att erbjuda friskvårdsbidrag.

TRANSPORTER OCH UTSLÄPP

Vi vill att såväl våra besökare som vår personal på ett säkert och miljömässigt hållbart sätt ska kunna ta sig till Vandalorum. I direkt anslutning till Vandalorum finns hållplats för linjebuss som stannar varje halvtimme. Med tåg kommer man till en hållplats med mindre än 2 km avstånd via gång- och cykelbana. Cyklar finns att låna gratis för alla.

Vi vill att fler besökare och personal ska använda de kollektiva kommunikationsmedel som finns och som stannar i närområdet: buss och tåg. Vi marknadsför kollektivtrafik och de anslutningar som finns till Vandalorum på vår hemsida.

Mål att laddningsstation med 6 laddningspunkter (3x2) installeras under 2019. Bidragsstöd har sökts. När laddningsstationen finns tillgängliga på parkeringen kan våra besökare enkelt och snabbt ladda batteriet till sin elbil och det öppnar också upp möjligheten för personal att kunna ladda framtida el- och hybridbilar under arbetstid. Avgasutsläpp minskar och människors hälsa förbättras såväl i närområdet som globalt.

ENERGIEFFEKTIVISERING

Vandalorum värms upp med fjärrvärme från lokala energibolaget Värnamo Energi. Fjärrvärme är kostnadseffektivt där värmen levereras från en stor och effektiv anläggning med avancerad rening. Eldningen görs med biobränsle – en mix av bark, spån, flis och

energived. All elförbrukning på Vandalorum kommer från 100 % förnybar vattenkraftsel. I huset finns sensorer som endast tänds lampor när människor vistas i rummet. Före hemgång varje kväll stängs all utrustning av.

Under 2018 kommer Vandalorums miljöarbete intensifieras genom att en extern hållbarhetsspecialist/miljöingenjör från BSV arkitekter & ingenjörer AB ser över organisationens samtliga delar och att handlingsplan därefter kan upprättas och genomföras.